

Talousarvio 2025

TALOUSSUUNNITELMA

2026–2028

Elinvoiman palvelualue

Sisällysluettelo

Elinvoiman palvelualue.....	1
Palvelualueen tuloslaskelmat.....	7
Elinvoiman hallinto	10
Työllisyyspalvelut	15
Kuntatekniikka.....	18
Kehitys- ja kaavoituspalvelut.....	20
Rakennus- ja ympäristövalvonta.....	24
Ruoka- ja siivouspalvelut.....	28
Vesihuoltolaitos	31
Riskien hallinta	35

Elinvoiman palvelualue

Vastuutako: Heli Randell, elinvoimajohtaja

Palvelualuejohtajan katsaus

Lakiin perustuvat muutokset siirryttäessä vuoteen 2025

Työllisyyspalvelut ovat olleet osa Lahden seudun kuntakokeilua, jossa kunnan työllisyyspalvelut ovat toimineet työvoimaviranomaisena työllisyyden kuntakokeilun lain mukaisesti (1269/2020). Kuntakokeilulain mukainen toiminta päättyy 31.12.2024 ja vuoden 2025 alusta lakisääteiset työllisyyteen liittyvät tehtävät hoidetaan Päijät-Hämeen työllisyysalueella. Hollolan kunta toimii vastuukuntana 9 kunnan työllisyysalueen kokonaisuudessa. Muutoksen myötä kuntaan rakentuu toiminnaltaan uudenlaiset, kunnan elinvoimaa ja työvoimaviranomaisen työtä tukevat työllisyyspalvelut. Työllisyyspalveluiden toiminnassa nousee entistä vahvempaan elinkeinopalveluiden kanssa tehtävä yhteistyö ja yrityksille tarjottavien palveluiden ratkaisut. Tämän lisäksi nuorten palveluissa Ohjaamo-toimintaa ja nuorisopalveluiden kanssa tehtävää yhteistyötä tiivistetään sekä huomioidaan kotoutumislain muutos ja sitä kautta vastuiden kasvaminen kuntasektorilla.

Rahoitusmallin muuttuessa vuodesta 2025 eteenpäin kunnan maksuosuus työmarkkinatuen kuntaosuudesta määräytyy eri kriteerein, eikä se ole enää vertailtavissa edellisvuosiin. Aiempaan toimintatapaan verrattuna kuntaosuuden katkaisee aito työllistyminen.

Jatkuvat lainsäädäntömuutokset määrittävät viranomaistoiminnan muutoksia. TE24- ja KOTO-lain uudistusten lisäksi laajimpana muutoksena vuodelle 2025 on uusi rakentamislaki, joka muuttaa rakentamisen lupajärjestelmää, sääntelyä sekä rekisteritietojen toimittamista. Muutokseen on jo pureuduttu hallintosääntökirjausten päivittämiseksi, vuoden 2025 aikana päivitetään rakennusjärjestys.

Toiminnalliset muutokset

Vesihuoltolaitoksen tulot riippuvat vedenkulutuksesta sekä liittymismaksuista, jotka vaihtelevat vuosittain myös maailmanlaajuisista kriiseistä ja taloustilanteesta johtuen. Talouden tasapainossa pitämiseksi jouduttaneen jatkossakin arvioimaan vesihuoltolaitoksen asiakasmaksuja.

Puunmyyntitulot ovat vaihdelleet vuosittain. Jatkossa vuosittaiset myyntitulot pyritään pitämään tasaisena toteuttamalla metsäsuunnitelmaa. Toisaalta seurataan energiapuumarkkinan korkeasuhdannetta ja pyritään hyödyntämään sitä.

Suomessa kuituoperaattorit ovat aloittaneet vahvan laajentumisen vuoden 2024 aikana. Asiakaspalautteiden perusteella tämä on näkynyt asukkaiden arjessa negatiivisella tavalla. Töiden valmistumisen seurantaan on kiinnitetty huomioita ja sakkoja on lähetetty toimijoille. Jatkossa arvioidaan sijoitus- ja kaivuulupien ehtojen kiristämistä.

Kärkitoimintojen edistäminen

Syksyllä 2024 Hollola-talon toteutuksessa valmistellaan esisopimusvaiheen hyväksymistä ja toteutusvaiheeseen siirtymistä. Hollola-talon toteutus linkittyy vahvasti koko keskusta-alueen toteutukseen, joka on tavoitteena kumppanuussopimuksessa.

Maanhankinta on kunnan pitkäaikaisen kehittymisen edellytys. Resurssien kohdistaminen maanhankintaan ja sen priorisointi on edelleen keskiössä.

Palvelualueen talous

Vuosi 2025 on viimeinen investointivuosi, joka toteutetaan syksyllä 2023 hyväksytyin investointitason mukaan. Uusien linjausten mukaisesti tarkastelut investoinnit tulevat huomioimaan tuleville vuosille asetetut poistotavoitteet.

Käyttösuunnitelmatalous on tasapainossa.

Palvelukuvaus

Elinvoiman palvelualue edesauttaa monipuolisten asumismahdollisuuksien syntymistä ja huolehtii yritysten toimintaedellytysten kehittämistä. Palvelualue tuottaa asumisen ja elinkeinoelämän tarvitsemat maankäytön ja kuntatekniikan palvelut ja vastaa rakennusvalvonta- ja ympäristönsuojeluviranomaisen palveluiden järjestämisestä. Lisäksi palvelualue huolehtii työllisyysasioista (kuntapalvelut, ei lakisääteiset palvelut), elinkeinotoimen tehtävistä, joukkoliikennepalveluista (LSL) sekä päiväkotien ja koulujen ruoka- ja siivouspalveluista.

Yhtenä osakokonaisuutena vastualueen käyttötaloudessa on varattu budjetti kunnan kiinteistöasioiden hoitoon (pl investoinnit, jotka tilataan erikseen). Työt tilataan Hollolan Tilapalvelut Oy:ltä.

Palvelualue toimii elinvoimavaliokunnan ohjauksessa tuottaen tehokkaita, taloudellisia ja asiakaslähtöisiä palveluita pääasiassa kuntalaisille. Elinvoimavaliokunnan alaisuudessa toimii seitsemän vastuualuetta: kehitys- ja kaavoituspalvelut, kuntatekniikka, rakennusvalvonta ja ympäristönsuojelu, vesihuoltolaitos, ruoka- ja siivouspalvelut, työllisyyspalvelut sekä elinvoiman hallinto (sis. elinkeinopalvelut ja joukkoliikenne).

Palvelualueen organisaatioon kuuluu Päijät-Hämeen ympäristöterveydenhuollon taseyksikkö. Ympäristöterveydenhuolto toimii ympäristöterveyslautakunnan alaisuudessa, joka hyväksyy taseyksikön talousarvion. Ympäristöterveyslautakunnan alaiset vastuualueet ovat: eläinlääkintähuolto, terveydensuojelu sekä ympäristöterveydenhuollon hallinto ja lautakunta. Ympäristöterveydenhuolto palvelee seudullisesti 9 kunnan tarpeita.

Toinen 9 kuntaa palveleva kokonaisuus on Päijät-Hämeen työllisyysalue. Työllisyysalue taseyksikkö aloittaa uutena organisaationa elinvoiman palvelualueella vuoden 2025 alusta ja se tuottaa sopimuskunnilleen lakisääteiset työvoimapalvelut. Työllisyysalue toimii työllisyyslautakunnan alaisuudessa, joka hyväksyy taseyksikön talousarvion.

Palvelusuunnitelma 2025

Palvelualue jatkaa normaalia toimintaansa. Vastuualuekohtaisissa palvelusuunnitelmissa on esitetty muutokset vuoteen 2024 verrattuna sekä pääpiirteiset palvelusuunnitelmat vuosille 2026–2028. Tulevan vuoden puolivälissä aloittaa toimintansa uusi valtuusto. Kunnan strategiaa päivitetään ja strategiset hankkeet määritellään uudelleen tulevia vuosia varten.

Strategisten hankkeiden päätavoitteet

Rekrytoinnit on tehty palvelualueen strategisten hankkeiden mukaisesti ja hankkeiden totutusta seurataan yhteisen ohjeistuksen mukaan ja aikataulussa. Vuosina 2022–2024 hankkeet ovat edenneet suunnitellusti ja siirtyneet vaiheeseen, jossa niiden sisältö on osa palvelualueen operatiivista toimintaa. Strategiset hankkeet ovat palvelleet tarkoituksensa mukaan; toimintamallit ja –suunnitelmat ovat kirkastaneet perustehtäviä, ja jatkossa hankkeiden sisältö integroituu paremmin osaksi perustehtäviä.

Kunnan kehityksen ja tulevaisuuden kannalta tärkeimmät tehtävät ovat maanhankinnassa onnistuminen ja kuntakeskustan kehittäminen. Maanhankinnan pohjalta toteutetaan asumisen ja yrittämisen alueita strategisen yleiskaavan ohjaamana. Keskustan kehittämisen tavoitteena on parantaa kuntakeskuksen vetovoimaa, luoda kuntakeskuksesta hollolalaisten yhteinen asioinnin ja oleskelun paikka sekä houkutella alueelle lisää palveluja. Strategisten hankkeiden rahoitus ja tavoitteet mukaan lukien elinvoiman palvelualue löytyvät kunnanhallituksen alaisesta talousarvioesityksestä.

Jatkossa joudutaan arvioimaan sitä, miten kunta saa hankittua maanomistusta kaavoittaakseen asumiselle ja yrittämiselle uusia avauksia. Tämän hetken arvion mukaan uusien alueiden toteutusmahdollisuudet tyrehtyvät ennen vuosikymmenen loppua, jos maanhankinnassa ei päästä eteenpäin. Oletus on, että maapoliittisen ohjelman mukaisesti arvioidaan kaikkien maanhankintakeinojen käyttöä, maanlunastus huomioiden. Tähän vaikuttaa oleellisesti se, miten mahdollinen lakimuutos tulevaisuudessa määrittää maanhankintakeinot ja hankinta-arvot.

Kuntakeskuksen kehittäminen viivästyy aiotuista tavoitteista. Tavoitteena oli purkaa vanha virasto vuonna 2024. Tätä kirjoitettaessa vanhan viraston purkulupa ei ole lainvoimainen, joten sen purkaminen voi alkaa aikaisintaan loppuvuonna ja jatkuu näin ollen vuodenvaihteen yli. Hollola-talon suunnittelu valmistuu muutaman kuukauden myöhässä alkuvuonna. Päätös toteutusvaiheeseen siirtymisestä etenee esisopimuksen mukaisesti.

MAL-sopimuskauden 2024–2027 neuvottelut ovat päättyneet ja siirtyminen sopimusvaiheeseen on alkanut syyskuussa. Kunnan tavoitteena on, että vuosina 2023–2024 toteutetut suunnittelukohteet, Rantatien kevytvyylä välillä Pyhäniementie – Messilä ja Valtatie 24 parantaminen, Kalliolan liittymässä ja välillä Paimelantie – Rajaharjuntie etenevät alkavalla MAL-kaudella. Hollola on aktiivisesti mukana maakunnallisissa tavoitteissa.

Ilmasto-ohjelman hyväksyntä on valtuustossa joulukuussa 2024. Tämän jälkeen ohjelma siirtyy toteutukseen. Tavoitteena on, että ohjelma on tavoitehakuinen, ja sillä on vaikutusta siihen, miten kunta toimii, ja miten työntekijät tekevät työtään.

Investointiohjelman toteutuksella vastataan sekä kuntatekniikan, vesihuollon, palvelujen (kiinteistöt) ja väestön ja elinkeinoelämän tarpeisiin.

Varautumisen harjoittelu

Palvelualueen valmiussuunnitelmaa päivitetään tarvittaessa. Yhteinen sisäinen varautumisen harjoitus keskittyy koulujen ja päiväkotien poikkeusolojen toimintojen yhteensovittamiseen (palvelutuotanto, energia, vesi, ruoka). Poikkeusoloissa tekninen toimintahaaste on varavoiman riittävyys.

Työssä onnistuminen

Toiminnan jatkuvuuden ja tehokkaan työskentelyn varmistamiseksi on edelleen tarpeellista kiinnittää huomiota nykyisten resurssien pysyvyyteen ja kyvykkyyteen. Kuluneiden vuosien kokemuksella voidaan todeta, että resurssit ovat tiukoilla ja huoli työntekijöiden jaksamisesta ja töiden sujuvuuden haasteista on olemassa. Tämä näkyy työhyvinvointikyselyn tuloksissa. Tulosten perusteella vastualueet ovat tehneet kehittämissuunnitelmat, joiden toteutumista seurataan.

Henkilöstö- ja koulutussuunnitelma on laadittu. Sen mukaan oleellisia resurssimuutoksia ei ole näköpiirissä. Koulutussuunnitelmalla edistetään osaamisen kehittymistä ja suoriutumista. Työllisyyspalveluiden toiminnoissa tulee tehtävänkuvamuutoksia. Muutostilanne onnistuu yhdessä tekemällä ja haasteisiin heti tarttuminen.

Koko henkilöstö opettelee omassa roolissaan vuoden alusta käyttöönotettavat henkilöstö- ja talousohjelmistot. Oppiminen ja rutinoituminen uusiin ohjelmiin vie aikansa. Odotusarvo on, että ohjelmistot järkevöittävät toimintoja, eivät tuo lisäkuormaa.

Palvelusuunnitelma taloussuunnitelmavuosille 2026–2028

Taloussuunnitelmavuosina ylläpidetään talousarvion mukaista palvelutuotantoa ja toteutetaan investointiohjelmaa. Oletettavasti kuntastrategian päivitys ja uudet strategiset hankkeet suuntaavat fokusta uusiin kohteisiin. Vuoden 2026 alusta alkaen uusien linjausten mukaisesti tarkastelut investoinnit tulevat huomioimaan tuleville vuosille asetetut poistotavoitteet.

Työllisyyspalvelujen vastualueen toiminta jatkuu itsenäisenä kustannusyksikkönä elinvoiman palvelualueella. Mahdolliset haastekohdat toiminnan aloituksessa on selätetty. Siirtymäkauden aikana on seurattava taloussuunnitelmavuosien toteutuman kehittymistä ja arvioitava tarvetta määrärahamuutokselle. Rakentamislain kaikki muutokset eivät ole syyskuussa 2024 tiedossa. On epäselvää, milloin laki on kokonaisuudessaan valmis. Oletettavaa on, että vuosi 2026 on ensimmäinen toimintavuosi, jossa rakentamislain vaikutukset näkyvät kokonaisuudessaan.

Uusi valtuusto aloittaa toimintansa vuonna 2025. Uusi kuntastrategia ja uudet strategiset hankkeet määrittyvät vuoden 2026 aikana. Aiempaan verrattuna on tärkeää priorisoida kunnan keittymisen kannalta kaikista oleellisimmat hankkeet, elinvoiman palvelualueella tämä tarkoittaa maanhankinnan tavoitteiden toteutumista ja työllisyysalueen toiminnan vakiintumista. Työllisyysalueen toiminnan vakiintuminen toteutuu siirtymäkaudella vuosina 2025–2028, jona aikana toiminnot ja talous on synkronoitava siten, että työttömyysaste ei nouse, eikä lisärahoituksen tarvetta tule.

Seudullisessa joukkoliikenteen järjestämisessä käynnistyy uusi sopimuskausi kesällä 2026 kohteessa 8, johon Hollolankin linjat pääasiassa kuuluvat. Salpakangas – Lahti -välin liikenne muuttunee päästöttömäksi silloin.

Henkilöstön resilienssiin ja toiminnan tuottavuuteen kiinnitetään huomiota. Ihanteellinen tilanne olisi, jos uusia tehtäviä ei laskeutuisi palvelualueelle ilman, että olemassa olevaa työkuormaa vähennetään. Työhyvinvoinnin seuraaminen on erittäin tärkeässä roolissa ja erityisesti esihenkilöiden vastuulla unohtamatta jokaisen työntekijän omaa vastuuta hyvinvointinsa perustana. Vuonna 2025 käyttöön otetut henkilöstö- ja talouden ohjelmistot ovat tuoneet lisäarvoa työn sujumiseen mm. kehityskeskustelujen taltiointin ja seurannan osalta.

Toiminnalliset tavoitteet
Valtuustoa nähden sitovat tavoitteet

Talousarvioon sisältyvä tavoite/toimenpide	Mittari (tavoitetaso ja lähtötaso)	Tavoitteen toteuttamiseen tarvittava määräraha
Vanhan virastotalon purkaminen.	Virastotalo purettu.	Sisältyy talousarvioon.
Keskuskortteleiden kehittäminen etenee kumppanuussopimuksen mukaan.	Ensimmäinen rakennuskohde käynnistynyt.	Kunnan osalta suunnittelu- ja toteutusmäärärahat sisältyvät talousarvioon.
Vastuutaho: Pekka Laitinen , kehityspäällikkö; Heli Randell , elinvoimajohtaja		
Uudelleen organisoidut työllisyys- ja KOTO-tehtävät hoidetaan suunnitellusti palvelusuunnitelman ja -prosessien mukaan	Työllisyystoiminnoissa päällekkäisyydet on todettu ja poistettu. Kotoutumisen edistämisen yhteistyöryhmä laatinut toimintasuunnitelman 2025	Sisältyy talousarvioon.
Vastuutaho: Työllisyyspäällikkö		
Lahden seudun liikenteen joukkoliikennestrategia tulee voimaan	Linjaliikenteen suoritteet ja matkustajamäärät (vrt. vuoteen 2024)	Sisältyy talousarvioon, arvioidaan vuosittain sekä taloussuunnitelman yhteydessä.
Vastuutaho: Heli Randell , elinvoimajohtaja		

Ilmasto- ja ympäristötavoitteet

Talousarvioon sisältyvä tavoite/toimenpide	Mittari (tavoitetaso ja lähtötaso)
Kuntien ilmastosuunnitelman toimeenpano	Kunnan ilmastosuunnitelmaa toteutetaan ja seurataan vuosittain mm. vaikuttavimpien ilmasto- ja ympäristölistauksien kirjauksien kautta. Vuonna 2025 kiinnitetään erityistä huomiota siihen, että toimenpiteiden kirjaukset edistävät konkreettisesti ilmasto-ohjelman tavoitteita
Vastuutaho: Annariina Keto , projektiasiantuntija	
Monta luontoa – Monta mahdollisuutta luonnon virkistyskäytön kehittämissuunnitelma 2023-2025 (kh 18.9.2023)	Esitetyt toimenpiteet vuodelle 2025 ohjelmassa, mm. Uuden luontokohteen suunnittelu ja toteuttaminen sekä Kunta-Helmi -hankkeen luonnonhoitotoimenpiteiden toteuttaminen.
Vastuutaho: Annariina Keto , projektiasiantuntija	
Salpakankaan teollisuusalueen kaupunkivesien hallinnan neuvontahanke	Tehdään riskikohteiden priorisointi. Laaditaan kiinteistöille suunnattu ohjeistus. Suoritetaan asiakkaiden kanssa sovittavat neuvontakäynnit.
Vastuutaho: Annariina Keto , projektiasiantuntija, Mari Pihlaja-Kuhna , ympäristötarkastaja	

Palvelualueen tuloslaskelmat

Elinvoiman palvelualue (ilman Vesihuoltolaitosta)

Sitova TOIMINTAKATE

	Tilinpäätös 2023	Talousarvio 2024	Talousarvio 2025	Muutos %	Talous- suunnitelma 2026	Talous- suunnitelma 2027	Talous- suunnitelma 2028
Toimintatuotot	21 021 049	20 318 500	19 688 800	-3,1 %	21 478 500	21 876 900	23 615 800
Myyntituotot	5 698 149	5 815 200	5 748 500	-1,1 %			
Maksutuotot	426 520	345 000	296 000	-14,2 %			
Tuet ja avustukset	901 239	550 000	200 000	-63,6 %			
Muut toimintatuotot	13 995 140	13 608 300	13 444 300	-1,2 %			
Valmistus omaan käyttöön	56 587	50 000	50 000		50 000	50 000	50 000
Toimintakulut	-23 032 826	-24 649 500	-24 726 800	0,3 %	-24 833 300	-25 925 100	-25 401 800
Henkilöstökulut	-5 967 547	-6 402 300	-5 963 600	-6,9 %			
Palvelujen ostot	-9 590 143	-11 178 800	-10 735 500	-4,0 %			
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-3 305 177	-3 298 400	-3 458 000	4,8 %			
Avustukset	-1 492 770	-1 743 000	-2 284 000	31,0 %			
Muut toimintakulut	-2 677 189	-2 027 000	-2 285 700	12,8 %			
TOIMINTAKATE	-1 955 189	-4 281 000	-4 988 000	16,5 %	-3 304 800	-3 998 200	-1 736 000
Rahoitustuotot ja -kulut	-4155	0	0		0	0	0
VUOSIKATE	-1 959 345	-4 281 000	-4 988 000	16,5 %	-3 304 800	-3 998 200	-1 736 000
Poistot ja arvonalentumiset	-8 262 029	-6 294 500	-6 398 700	1,7 %	-6 855 200	-7 006 400	-7 161 600
Suunnitelman mukaiset poistot	-7 305 358	-6 294 500	-6 398 700	1,7 %			
Arvonalentumiset	-956 671	0	0				
Poistoero, varausten ja rahastojen muutokset	0	250 000	0				
TILIKAUDEN YLIJÄÄMÄ (ALIJÄÄMÄ)	-10 221 374	-10 325 500	-11 386 700	10,3 %	-10 160 000	-11 004 600	-8 897 600

Hollolan Vesihuoltolaitos

Sitova tilikauden yli-/alijäämä

	Tilinpäätös 2023	Talousarvio 2024	Talousarvio 2025	Muutos %	Talous- suunnitelma 2026	Talous- suunnitelma 2027	Talous- suunnitelma 2028
Toimintatuotot	4 422 155	4 621 700	4 625 000	0,1 %	4 950 900	5 088 400	5 247 400
Myyntituotot	4 409 986	4 621 700	4 625 000	0,1 %			
Tuet ja avustukset	12 169	0	0				
Toimintakulut	-2 570 482	-2 558 400	-2 421 700	-5,3 %	-2 683 200	-2 794 600	-2 906 200
Henkilöstökulut	-71 450	-74 300	-72 200	-2,8 %			
Palvelujen ostot	-2 292 253	-2 335 400	-2 191 000	-6,2 %			
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-197 985	-140 300	-150 300	7,1 %			
Muut toimintakulut	-8 793	-8 400	-8 200	-2,4 %			
TOIMINTAKATE	1 851 673	2 063 300	2 203 300	6,8 %	2 267 700	2 293 800	2 341 200
Rahoitustuotot ja -kulut	-305 241	-305 100	-304 700	-0,1 %	-304 200	-303 800	-303 400
VUOSIKATE	1 546 432	1 758 200	1 898 600	8,0 %	1 963 500	1 990 000	2 037 800
Poistot ja arvonalentumiset	-1 762 865	-1 758 200	-1 898 600	8,0 %	-1 963 500	-1 990 000	-2 037 800
Suunnitelman mukaiset poistot	-1 762 865	-1 758 200	-1 898 600	8,0 %	-1 963 500	-1 990 000	-2 037 800
Arvonalentumiset	0	0	0		0	0	0
TILIKAUDEN YLIJÄÄMÄ (ALIJÄÄMÄ)	-216 433	0	0		0	0	0

Arvio vastualuekohtaisesta määrärahan jakautumisesta

Elinvoiman hallinto	TP 2023	TA 2024	TA 2025	TS 2026	TS 2027	TS 2028
Toimintatuotot	1 302 421	1 150 000	1 150 000	1 150 000	1 150 000	1 150 000
Toimintakulut	-3 202 902	-3 325 900	-3 281 000	-3 337 400	-3 344 400	-3 351 200
TOIMINTAKATE	-1 900 481	-2 175 900	-2 131 000	-2 187 400	-2 194 400	-2 201 200
Kiinteistöpalvelut	TP 2023	TA 2024	TA 2025	TS 2026	TS 2027	TS 2028
Toimintatuotot	12 715 838	12 216 300	12 243 800	13 928 100	14 226 700	15 863 300
Toimintakulut	-7 778 885	-7 921 900	-8 243 500	-8 383 300	-9 310 400	-8 618 100
TOIMINTAKATE	4 936 953	4 294 400	4 000 300	5 544 800	4 916 300	7 245 200
Työllisyyspalvelut	TP 2023	TA 2024	TA 2025	TS 2026	TS 2027	TS 2028
Toimintatuotot	611 206	694 000	0	0	0	0
Toimintakulut	-3 028 449	-3 697 400	-3 356 300	-3 367 000	-3 377 900	-3 388 900
TOIMINTAKATE	-2 417 243	-3 003 400	-3 356 300	-3 367 000	-3 377 900	-3 388 900
Kuntatekniikka	TP 2023	TA 2024	TA 2025	TS 2026	TS 2027	TS 2028
Toimintatuotot	419 592	361 500	362 500	362 500	362 500	362 500
Valmistus omaan käyttöön	56 587	50 000	50 000	50 000	50 000	50 000
Toimintakulut	-2 476 952	-2 792 100	-2 745 200	-2 817 100	-2 848 600	-2 880 700
TOIMINTAKATE	-2 000 773	-2 380 600	-2 332 700	-2 404 600	-2 436 100	-2 468 200
Kehitys- ja kaavoituspalvelut	TP 2023	TA 2024	TA 2025	TS 2026	TS 2027	TS 2028
Toimintatuotot	1 675 962	1 508 900	1 434 000	1 451 200	1 461 200	1 471 200
Toimintakulut	-1 630 001	-1 914 500	-2 053 800	-1 783 300	-1 799 400	-1 816 300
TOIMINTAKATE	45 961	-405 600	-619 800	-332 100	-338 200	-345 100
Rakennus- ja ympäristövalvonta	TP 2023	TA 2024	TA 2025	TS 2026	TS 2027	TS 2028
Toimintatuotot	202 605	255 000	205 000	205 000	205 000	205 000
Toimintakulut	-879 543	-881 900	-768 900	-778 900	-788 300	-798 200
TOIMINTAKATE	-676 938	-626 900	-563 900	-573 900	-583 300	-593 200
Siivous- ja ruokapalvelut	TP 2023	TA 2024	TA 2025	TS 2026	TS 2027	TS 2028
Toimintatuotot	4 093 424	4 132 800	4 293 500	4 381 700	4 471 500	4 563 800
Toimintakulut	-4 036 094	-4 115 800	-4 278 100	-4 366 300	-4 456 100	-4 548 400
TOIMINTAKATE	57 330	17 000	15 400	15 400	15 400	15 400

Elinvoiman hallinto

Vastuutaho: **Heli Randell**, elinvoimajohtaja

Vastuualuepäällikön katsaus

Elinvoiman hallintovastuualue vastaa elinkeinoelämän ja joukkoliikenteen palveluista. Vastuualueella huolehditaan palvelualueen yhteisistä kehittämisprojekteista, ilmastotyön koordinoinnista kunnan tavoitteiden mukaisesti, laajan luontoalueen kehittämisestä sekä hanketyöstä. Rahoitusta haetaan edellisten vuosien tapaan mm. ympäristöön, vesiensuojeluun ja infrarakentamisen hankkeisiin kestävän kehityksen tavoitteet huomioiden esimerkiksi kestävän liikkumisen osalta kevyenliikenteen väylien parantamiseksi. Lisäksi vastuualueelle kuuluu kunnan kiinteistöjen hoidon, kunnossapidon ja kiinteistöinvestointien kustannukset. Käytännön työt toteutetaan Hollolan Tilapalvelut Oy:ssä, joka on kunnan 100 prosenttisesti omistama yhtiö.

Vastuualueella hoidetaan metsänhoitoon liittyvät tehtävät. Metsäasiantuntija sijoittuu organisaatiossa hallinto vastuualueelle, tulot ja kustannukset kohdistuvat kehitys- ja kaavoituspalveluiden vastuualueelle. Kunnan maaomaisuuden hallintaan kuuluu tavoitteellinen talous- ja taajamametsien hoito aiemmin hyväksytyjen metsäsuunnitelmien mukaisesti. Toiminta on kuvattu kaavoitus- ja kehityspalveluiden osiossa.

Liikennepalvelut

Liikennepalvelut -tulosityksikkö osallistuu LSL-liikenteen seudulliseen ja kuntakohtaiseen kehittämiseen sekä vastaa osaltaan kunnan oman palveluliikenteen (Hoppa) sekä asiointiliikenteen järjestämisestä ja kehittämisestä.

Hollolassa valmistuu joukkoliikenteen palvelutaso- ja linjastosuunnitelmatarkastelu, jossa otetaan kantaa nykyiseen ja ennen kaikkea tulevien vuosien palvelutasoon mm. seuraavien sopimuskausien hankintojen yhteydessä kohteittain. Seudullista joukkoliikenteen kehittämistä ohjaa hiljattain valmistunut seudullinen palvelutasoselvitys ja käynnissä oleva henkilöliikenteen seudullinen strategiatyö, joka valmistuu loppuvuodesta 2024.

Elinkeinopalvelut

Elinkeinopalvelut jatkaa yrityskehitysyhteistyötä, kehittää toimenpiteitä ja yritysystävällisyytyötä sekä monikanavaista tiedottamista. Tämä tarkoittaa monimuotoista vuorovaikutusta sekä kehittävää dialogia alueen yritysten, yrittäjien, yhteistyökumppaneiden, kunnan viranhaltijoiden, johdon väillä sekä muiden sidosryhmien välillä.

Yritystonttien myyntiin ja vuokrauksen haasteita on tunnistettu niin strategisessa hankkeessa – vetovoimaiset yritysalueet, kuin jatkuvassa työssäkin. Yritystonteille pyritään saamaan parempaa näkyvyyttä, tunnettuutta ja houkuttelevuutta. Alueemme tunnettavuutta pyritään parantamaan ja nostamaan esille mitä kaikkea Hollola tarjoaa sijoittuvalle yritykselle. Tätä työtä tehdään jatkuvana omana työnä, yhteistyössä Ladecin kanssa ja ostopalveluna. Hollolan kotisivut, yritystonteista kootut tiedot ja tehdyt markkinointimateriaalit ovat apuna tässä työssä.

Strategian hankkeen – vetovoimaiset yritysalueet – toimenpiteitä toteuttaen raivataan sijoittumisen haasteita ja kehitetään Hollolan kykyä palvella sijoittuvia ja sijoittumisesta kiinnostuneita yrityksiä paremmin. Näin parannetaan niin yritysalueiden kilpailukykyä ja koko alueen vetovoimaa. Vaatii useiden elinvoiman vastuualueiden hyvää yhteistyötä, suunnittelua, nopeita kuin myös aikaa ja resursseja vaativia toimenpiteitä. Ketteryyttä ja tulevaisuustaitoja.

Elinkeinopalveluiden tavoitteet on päätetty korvata tavoitteilla joihin elinkeinopäälliköllä ja kunnalla on todellisia mahdollisuuksia vaikuttaa. Yritysten toimipaikkojen ja aloittaneiden ja lopettaneiden yritysten määrään vaikuttaa vahvasti yrityksen toimintaympäristössä tapahtuvat asiat, jotka hyvin harvoin ovat kunnan käsissä. Uusiksi tavoitteiksi määriteltiin kunnassa tehdyt yrityskäynnit, jotka on toteuttanut joko Ladec tai elinkeinopäällikkö ja yrityksille järjestetyt tapahtumat. Näillä mittareilla voidaan mitata kunnan aktiivisia toimia yrityskentässä. Lisäksi tavoitteiksi asetettiin käynnistyneiden sijoittumisneuvottelujen määrä ja tätä kautta toteutuneet uusien yritysten sijoittumiset Hollolaan. Tällä mittarilla voidaan seurata kunnan vetovoimaisuutta. Uudet tavoitteet asetettiin nyt ensimmäistä kertaa kevään 2024 perusteella ja tavoitteet tullaan arvioimaan uudelleen vuoden 2025 loppupuolella.

Kiinteistöpalvelut

Hollolan kunnalle kokonaisvaltaisia kiinteistönpitoon liittyviä palveluja tuottaa Hollolan Tilapalvelu Oy. Palvelukokonaisuuteen kuuluu kiinteistöjen ylläpito ja huolto, rakennuttamisen suunnittelu ja toteutus sekä omistajapolitiittisten tavoitteiden toteuttaminen omistajan tilausten mukaisesti. Tarkemmin Hollolan Tilapalvelu Oy:n vuoden suunnitelmaan voi tutustua osakeyhtiön talousarviosta.

Vastuualueen palvelusuunnitelma vuodelle 2025

Liikennepalvelut

Seudullisesti tänä vuonna hyväksytyssä joukkoliikenteen palvelutasotarkastelussa sekä myöhemmin syksyllä 2024 lausunnolle tulevassa joukkoliikenteen seustrategiassa otetaan kantaa nykytilanteeseen ja joukkoliikenteen tavoitteisiin ja kehittämistarpeisiin tulevaisuudessa. Seurataan ja reagoidaan joukkoliikenteen valtakunnallisessa ja seudullisessa toimintakentässä tapahtuviin erilaisiin muutoksiin (mm. kulkutavat, energia-/ympäristöpolitiikka, palveluverkkorakenne, yms.).

Määrärahataso on vakiintunut useamman poikkeusvuoden jälkeen ja matkustajamäärien kehitys on ollut suotuisaa. Matkalipun hintaan on tiedossa korotusta ainakin todennäköisen arvonlisäverokannan muutoksen takia.

Elinkeinopalvelut

Strategiset hankkeet kattavat elinkeinopalveluiden tehtäväkokonaisuudet ja niiden kehittämisen. Yritysalueiden kilpailukykyä kehitetään entisestään ja elinvoimaan vaikuttavia haasteita ja mahdollisuuksia tunnistetaan aktiivisesti. Yrityskentän kehittämisen ja kehittämisen tueksi ja selkeämmän toimintamallin luomiseksi tehdään laajaa yhteistyötä.

Tavoitteellista, ratkaisukeskeistä, parempaa, nopeampaa ja selkeämpää palvelua yrityksille niin kehittämiseen, laajentamiseen kuin myös sijoittumiseen.

Kiinteistöpalvelut

Hollolan Tilapalvelu Oy toteuttaa palvelusopimuksen mukaisesti kiinteistöjen ylläpitoa ja Hollolan uimahallin peruskorjaushankkeen rakennuttamista vuoden aikana. Yhtiö osallistuu myös keskuskorttelit hankkeen talonsuunnitteluun tarvittavilla toimenpiteillä. Muilta osin yhtiö toteuttaa valtuuston hyväksymää investointiohjelmaa 2025. Energiatohokkuuteen ja energian säästöön panostetaan vuoden aikana.

Palveluiden osalta kartoitetaan palvelusopimuksessa määriteltyjä asioita ja luodaan niiden toteuttamiseksi uusia käytäntöjä. Yhtiö osallistuu kiinteistöjen salkutuksen myötä mahdollisten myytävien kohteiden myyntiprosessiin yhteistyössä kunnan kanssa.

Vastuualueen palvelusuunnitelma taloussuunnitelmavuosille

Liikennepalvelut

Suunnitelmavuosien aikana on vakiintunut seudullinen runkolinjasto ja liikenteen palvelutaso, jolloin nykyistä parempi kunnittainen nettokustannusten seuranta sekä liikenteen vaikuttavuuden arviointi on mahdollista. Asteittain sopimuskohteiden kilpailutuksien myötä siirrytään puhtaisiin polttoaineratkaisuihin ja saataneen säästöjä liikennöintikustannuksiin. Loppuvuodesta 2024 hyväksytty Lahden seudun liikenteen joukkoliikennestrategia ohjaa kehitystä. Lahdessa selvitetään paikallislinjaliikenteen matkustajaterminaalipaikan muutosta Trion ympäristöön. Linja-/tilausajoliikenteen järjestämisen suhde ja hyödyntäminen tulee selvittää nykyisen kohdesopimuskauden loppuun mennessä.

Elinkeinopalvelut

Strategian hankkeet ovat ohjanneet kehitystä ja ratkaisumalleja oikeaan suuntaan, yritysalueiden valmiusaste sekä myyntimateriaalit ovat kunnossa. Myyntiin ja markkinointiin pystytään panostamaan asianmukaisesti ja saadaan yritykset kiinnostumaan niin laajentamisesta kuin sijoittumisesta Hollolaan.

Yritystävällisyystyö jatkuu ja kehittyy. Verkostoja paikallisiin yrityksiin luodaan jatkuvasti ja yrityksiä myös autetaan verkostoitumaan keskenään. Työssä huomioidaan ketterästi haasteet, niiden ratkaisujen mahdollisuudet tai mahdottomuudet sekä yllättävät markkina ja toimintaympäristömuutokset.

Kiinteistöpalvelut

Hollolan Tilapalvelu Oy toteuttaa suunnitelmavuosilla palvelusopimuksen mukaisesti kiinteistöjen ylläpitoa ja investointiohjelmaa kuntakonsernin päätöksenteon laajuudessa. Kiinteistöjen energiatehokkuutta ja seurantaan tehostetaan energianseurantajärjestelmän ja taloudenseurantajärjestelmän käytön tehostamisella. Yhtiö osallistuu kuntien energiatehokkuussopimukseen ja toteuttaa sen myötä esille nousevia kehityshankkeita.

Arvio määrärahan jakautumisesta palveluittain

Elinvoiman hallinto	TP 2023	TA 2024	TA 2025
Toimintatuotot	89 097	0	0
Toimintakulut	-497 183	-457 700	-448 200
TOIMINTAKATE	-408 086	-457 700	-448 200

Liikennepalvelut	TP 2023	TA 2024	TA 2025
Toimintatuotot	1 213 325	1 150 000	1 150 000
Toimintakulut	-2 605 588	-2 718 900	-2 691 500
TOIMINTAKATE	-1 392 263	-1 568 900	-1 541 500

Elinkeinopalvelut	TP 2023	TA 2024	TA 2025
Toimintatuotot	0	0	0
Toimintakulut	-100 131	-149 300	-141 300
TOIMINTAKATE	-100 131	-149 300	-141 300

Kiinteistöpalvelut	TP 2023	TA 2024	TA 2025
Toimintatuotot	12 715 838	12 216 300	12 243 800
Toimintakulut	-7 778 885	-7 921 900	-8 243 500
TOIMINTAKATE	4 936 953	4 294 400	4 000 300

Erittely vastualueen määrärahoissa ja tuloarvioissa huomioon otetuista muutoksista

Muutos	1 000 euroa
Toimintakulut	
Liikennepalvelut palkkakulujen vähennys	-27 000
Kiinteistöpalvelut, kulujen lisäys mm. sähkökulut	50 000
Kiinteistöpalvelut, leasing vuokrien lisäys	270 000

Tuloslaskelma

Elinvoiman hallinto	TP 2023	TA 2024	TA 2025
Toimintatuotot	14 018 259	13 366 300	13 393 800
Myyntituotot	968 294	958 000	958 000
Tuet ja avustukset	335 541	200 000	200 000
Muut toimintatuotot	12 714 424	12 208 300	12 235 800
Toimintakulut	-10 981 787	-11 247 800	-11 524 500
Henkilöstökulut	-341 446	-374 800	-330 500
Palvelujen ostot	-6 747 683	-7 524 000	-7 546 700
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-2 007 722	-1 969 500	-2 001 100
Avustukset	-26 089	-24 000	-24 000
Muut toimintakulut	-1 858 848	-1 355 500	-1 622 200
TOIMINTAKATE	3 036 472	2 118 500	1 869 300
Rahoitustuotot ja -kulut	-4 370	0	0
VUOSIKATE	3 032 102	2 118 500	1 869 300
Poistot ja arvonalentumiset	-4 885 634	-3 678 000	-3 992 600
TILIKAUDEN YLIJÄÄMÄ (ALIJÄÄMÄ)	-1 853 532	-1 559 500	-2 123 300

Toimintaa kuvaavat tunnusluvut

	TP 2023	TA 2024	TA2025
Liikennepalvelut			
Kuljetusoppilaiden määrä/käyttöaste linjaliikenteessä (%)	44,4	60	60
Matkustaja/Nousijamäärät kpl/v (linjaliikenne), sis. koululaiset	344 948	300 000	350 000
Nettokustannukset euro/nousu	-	2,00	3,00
Palveluliikenne (HOPPA) matkustajamäärät/v	2 462	3 000	2 700
Elinkeinopalvelut	TP 2023	TA 2024	TA2025
Yrityskäynnit			50
Yrityksille järjestetyt tapahtumat			20
Käynnistyneet sijoittumisneuvottelut			20
Sijoittuneita yrityksiä			2
Kiinteistöpalvelut	TP 2023	TA 2024	TA2025
Kiinteistöjen korjausvelka (M€)	5,2	3,5	3,0
Energiatehokkuus, sähkö (kW/m3)	15,2	15,2	14,3
Energiatehokkuus, lämpö (kW/m3)	25,5	25	24,3

Työllisyyspalvelut

Vastuutaho: **Pauliina Polvinen**, työllisyyspäällikkö

Vastuualuepäällikön katsaus

Työllisyyspalvelut ovat olleet osa Lahden seudun kuntakokeilua, jossa kunnan työllisyyspalvelut ovat toimineet työvoimaviranomaisena työllisyyden kuntakokeilun lain mukaisesti (1269/2020). Kuntakokeilu on vahvistanut entisestään kunnan osaamista työllisyyden edistämässä ja palvelutarpeiden tunnistamisesta sekä palvelurakenteesta. Kuntakokeilulain mukainen toiminta päättyy 31.12.2024 ja vuoden 2025 alusta työvoimaviranomaiset siirtyvät työllisyysalueille. Hollola luotsaa vastuukuntana Päijät-Hämeen työllisyysaluetta ja muutoksen myötä kuntaan rakentuu toiminnaltaan uudenlaiset, kunnan elinvoimaa ja työvoimaviranomaisen työtä tukevat työllisyyspalvelut.

Hollolan työllisyyspalveluiden tuloksellisuus kuntakokeilussa on ollut, kohderyhmän vaativuus huomioiden, vaikuttavaa. Työllisyyden kehitys on muutaman vuoden ajan ollut havaittavissa haasteellisempänä, jossa on korostunut pitkäaikais- ja rakennetyöttömyyden kasvu, väestörakenteen muutos ja taloustilanteen laskusuhdanne. Myös korona-ajan ja Ukrainan sodan tuomat poikkeustilanteet herättivät entistä vahvemman tarpeen ennakointiin, tiedolla johtamiseen ja varautumiseen. Hollolan kunnassa työllisyystilanne on myötäillyt valtakunnallista tilannetta, tosin poikkeusaikojen vaikutukset näkyvät työllisyyspalveluissa usein viiveellä.

Vastuualueen palvelusuunnitelma vuodelle 2025

Vuoden 2025 alusta työllisyyspalveluiden palvelut muuttuvat, kun työllisyysalueet aloittavat toimintansa, lakimuutosten myötä mm. kuntakokeilulain mukaiset tehtävät poistuvat ja palkkatuettu työllistäminen lakkaa. Työllisyyspalveluiden toiminnallisuuteen ja palvelun painopisteisiin vaikuttaa olennaisesti myös rahoitusmallin muutos.

Työllisyyspalveluiden toiminnan painopisteet vuonna 2025 nousevat lakimuutosten ja talouden kautta. Toiminnallisuudessa korostuu kunnan elinvoima, houkuttelevuus ja pitovoima sekä valmennukselliset palvelut ja työllisyyttä edistävät toiminnot, joissa mm. osaamisen kehittämisen ratkaisujen väyliä nostetaan vahvemmin ja laajemmin mukaan. Työllisyyspalveluiden toiminnassa nousee entistä vahvempana elinkeinopalveluiden kanssa tehtävä yhteistyö ja yrityksille tarjottavien palveluiden ratkaisut. Tämän lisäksi nuorten palveluissa Ohjaamo-toimintaa ja nuorisopalveluiden kanssa tehtävää yhteistyötä tiivistetään sekä huomioidaan kotoutuslain muutos ja sitä kautta vastuiden kasvaminen kuntasektorilla. Työllisyyspalveluissa, ja kokonaisuudessaan kunnan työllisyyttä edistävissä palveluissa, korostuu verkostoyhteistyön merkitys siirtymävaiheessa, jonka rahoitusmallin muutos ja työvoimaviranomaisen tehtävien siirtyminen kuntien vastuulle luo.

Vastuualueen palvelusuunnitelma taloussuunnitelmavuosille

Työllisyyspalvelujen vastuualueen toiminta jatkuu itsenäisenä kustannusyksikkönä elinvoiman palvelualueella. Työllisyyspalvelujen toiminnan vaikuttavuus näkyy työttömyysasteen laskuna ja elinvoiman vahvistumisena.

Rahoitusmallin muuttuessa vuodesta 2025 eteenpäin kunnan maksuosuus työmarkkinatuen kuntaosuudesta määräytyy eri kriteerein, eikä se ole enää vertailtavissa edellisvuosiin. Tämä edellyttää talouden osalta uudenlaista määrärahavarausta ja siirtymävaiheen aikana tiedolla johtamista ja uuteen oppimista.

Työvoimaviranomaisen tehtävien siirtyessä valtiolta kuntiin myös toiminnallisuus muuttuu (mm. Palkkatukityöllistäminen loppuu kokonaan, voi esiintyä harvoja poikkeuksia, esim. Oppisopimus tai täsmätyökykyisen työllistämiskaus) ja sen vaikutukset työllisyyspalveluiden toimintaan ovat merkittävät. Työllisyyspalvelut tuottavat jatkossa palveluita eri näkökulmasta ja erilaisin työkaluin kuin aiempina vuosina. Tämä muokkautuu siirtymävaiheen aikana, kun uusi toimintamalli on saatu vakiinnutettua ja sen myötä kehittämistyötä on saatu vietyä pidemmälle.

Muutokset voivat aiheuttaa tarvetta taloussuunnitelman muutoksille siirtymäaikana.

Työllisyyspalvelut	TP 2023	TA 2024	TA 2025
Toimintatuotot	611 206	694 000	0
Toimintakulut	-3 028 449	-3 697 400	-3 356 300
TOIMINTAKATE	-2 417 243	-3 003 400	-3 356 300

Erittely vastuualueen määrärahoissa ja tuloarvioissa huomioon otetutuista muutoksista

Muutos	1 000 euroa
Toimintatuotot	
Palkkatukitulojen vähennys	-350 000
Päijät-Hämeen työllisyysalueen valmistelu tulojen vähennys (kuntien maksuosuudet)	-340 000
Toimintakulut	
Työmarkkinatuen kuntaosuuden lisäys	530 000
Kuntakokeilun ja työllistämiskulujen vähennys	-461 000
Päijät-Hämeen työllisyysalueen valmistelu kulujen vähennys	-410 000

Tuloslaskelma

Työllisyyspalvelut	TP 2023	TA 2024	TA 2025
Toimintatuotot	611 206	694 000	0
Myyntituotot	11 730	98 400	0
Tuet ja avustukset	527 283	350 000	0
Muut toimintatuotot	72 192	245 600	0
Toimintakulut	-3 028 449	-3 697 400	-3 356 300
Henkilöstökulut	-1 564 945	-1 632 200	-1 168 800
Palvelujen ostot	-117 408	-465 000	-84 800
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-23 073	-20 600	-9 300
Avustukset	-1 276 837	-1 534 000	-2 055 000
Muut toimintakulut	-46 184	-45 600	-38 400
TOIMINTAKATE	-2 417 243	-3 003 400	-3 356 300
TILIKAUDEN YLIJÄÄMÄ (ALIJÄÄMÄ)	-2 417 243	-3 003 400	-3 356 300

Toimintaa kuvaavat tunnusluvut

	TP 2023	TA 2024	TA2025
Valmennukselliset/työkyky (asiakasmäärä/vuosi)			120
Palkkatukityöllistäminen (rahoitusmallin muutos)	69	70	2

Kuntatekniikka

Vastuutaho: **Sauli Tiensuu**, kuntatekniikan päällikkö

Vastuualuepäällikön katsaus

Kuntatekniikan vastuualueelle kuuluvat liikennealueiden (kadut, kevyen liikenteen väylät, parkkialueet, sillat sekä katu- ja liikennevalot), puistojen ja yleisten alueiden (puistot, tori ja aukiot sekä leikkipaikat) sekä liikuntapaikkojen ja -alueiden (Heinsuon urheilukeskus, jäähallin jäänhoito, urheilukentät, uimarannat, ladut ja ulkoilureitit) kunnossapito ja rakentaminen.

2024 kuntatekniikan oman henkilöstön voimin rakennettiin yksi uusi leikkipuisto Katinkullankujalle sekä rakennetaan koirapuistoa Terveystien virkistyspalvelualueelle.

Vastuualueen palvelusuunnitelma vuodelle 2025

Tulevan kauden suurimpia investointikohteita ovat Paassilta–Hopeakallio alueen esirakentaminen, Sorvasen asemakaava-alueen rakentaminen, Terveystien sillankorjaus sekä Keskuskortteleihin liittyvän infran rakentaminen. Terveystien virkistyspalvelualueita edistetään seuraavalla vaiheella ja jatketaan yleissuunnitelman laadintaa. Leikki- ja ulkoliikuntapaikkojen kunnostussuunnitelmat päivitetään ajan tasalle.

Tavoitteena on kehittää toimintaa uuden alueurakoitsijan kanssa hyvässä yhteistyössä siten, että saavutetaan tavoiteltu työn laatutaso. Alueurakoitsijan kanssa haasteita urakoitsijan henkilöstön pysyvyyden kanssa.

Vastuualueen palvelusuunnitelma taloussuunnitelmavuosille

Palvelutuotanto jatkaa perustyön toteutusta talousarvioraamin mukaisesti.

Suunnitelmavuosien suurimpia investointeja ovat Sorvasen asemakaava-alueen rakentaminen, Paassilta – Hopeakallio esirakentaminen, Terveystien sillankorjaus sekä Keskuskortteleihin liittyvän infran rakentaminen. Lisäksi tulevina vuosina toteutetaan uusia asemakaava-alueita kaavoitusohjelman ja investointiohjelman mukaan (päivitykset vuosittain). Strategisen hankkeen mukaisesti tavoitellaan riittävää ennakointia kaavojen valmistumisen ja rakentamisen väliin. Tällä hetkellä edetään kymmenvuotisen investointiohjelman pohjalta, jota päivitetään vuosittain.

Kuntatekniikka	TP 2023	TA 2024	TA 2025
Toimintatuotot	419 592	361 500	362 500
Valmistus omaan käyttöön	56 587	50 000	50 000
Toimintakulut	-2 476 952	-2 792 100	-2 745 200
TOIMINTAKATE	-2 000 773	-2 380 600	-2 332 700

Erittely vastuualueen määrärahoissa ja tuloarvioissa huomioon otetuista muutoksista

Muutos	1 000 euroa
Toimintakulut	
Kulujen vähennys koneiden ja laitteiden vuokrat konekeskus ja jäähalli	-47 000

Tuloslaskelma

Kuntatekniikka	TP 2023	TA 2024	TA 2025
Toimintatuotot	419 592	361 500	362 500
Myyntituotot	66 766	51 000	34 000
Maksutuotot	83 275	79 000	82 000
Tuet ja avustukset	728	0	0
Muut toimintatuotot	268 823	231 500	246 500
Valmistus omaan käyttöön	56 587	50 000	50 000
Toimintakulut	-2 476 952	-2 792 100	-2 745 200
Henkilöstökulut	-656 492	-731 000	-722 300
Palvelujen ostot	-1 301 610	-1 550 100	-1 513 100
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-322 409	-338 600	-368 100
Muut toimintakulut	-196 441	-172 400	-141 700
TOIMINTAKATE	-2 000 772	-2 380 600	-2 332 700
Rahoitustuotot ja -kulut	-12	0	0
VUOSIKATE	-2 000 784	-2 380 600	-2 332 700
Poistot ja arvonalentumiset	-3 337 101	-2 570 400	-2 384 600
TILIKAUDEN YLIJÄÄMÄ (ALIJÄÄMÄ)	-5 337 885	-4 951 000	-4 717 300

Toimintaa kuvaavat tunnusluvut

	TP 2023	TA 2024	TA2025
Katujen rakentaminen ja perusparantaminen, km	0,8	0,9	1,8
Kevyen liikenteen väylien rakentaminen ja perusparantaminen, km	0,3	0,0	0,9
Leikkipaikkojen rakentaminen ja perusparantaminen, kpl	3	3	2
Liikuntapaikkojen ja -alueiden hoitokustannukset, t€ (netto)	542	627	590

Kehitys- ja kaavoituspalvelut

Vastuutaho: **Ilkka Korhonen**, kaavoitus- ja maankäyttöpäällikkö

Vastuualuepäällikön katsaus

Kehitys- ja kaavoituspalvelujen vastuualueelle kuuluvat kunnan kehittäminen kaavoituksellisin keinoin laatimalla yleis- ja asemakaavoja, joilla varmistetaan riittävä tonttireservi huomioiden kunnan kasvusuunnat. Palveluihin kuuluvat maankäytön tehtävät, joista merkittävien on maanhankinta ja tonttimyynni/vuokraus. Paikkatietopalvelut liittyvät molempiin päätehtäviin sekä kunnan yleisiin paikkatietotarpeisiin tukipalveluina.

Vastuualueen palvelusuunnitelma vuodelle 2025

Kaavoitus

Vuoden 2025 kaavoitusohjelmassa jatketaan vuonna 2023 ja 2024 alkaneita mittavampia kaavoitushankkeita, joilla saadaan huomattavasti ja monipuolisesti lisättyä asuintonttimäärää. Kaavoituksen sisältö painottuu vuonna 2025 uudisasuntoalueiden kaavoitukseen Salpakankaan koulun ympäristössä, Vesikansassa Vähäselänojan ja Norolanpellon alueella sekä Nostavassa Kyyhkylä I ja II asemakaavoihin. Lisäksi asuinalueen asemakaavoitusta tehdään Hämeenkosken keskusta-alueelle päivittämällä ja laajentamalla nykyistä kaavaa. Näillä asemakaavoituskohteilla luodaan Hollolan lähivuosien kasvusuunnille runsaasti asumisen tontteja, vuonna 2025 noin 125 pientalohuoneistoa

Vuonna 2025 merkittävimmät pientalotonttimäärän kasvut suuntautuvat Nostavan Kyyhkylään ja Vesikansassa Norolanpellon ja Vähäselänojan alueille. Näiden keskeisimpien uudisalueiden yhteenlaskettu tonttimäärä on noin 110 kpl erillispientalotonttia ja 8 kpl asuinpienalo/rivitalotonttia. Kyseiset kohdealueet eivät kuitenkaan vastaa pidemmän aikavälin tonttituotannon tarpeita strategisen tavoitteiden mukaisesti ja siksi kasvusuuntien maanhankinta on hyvin merkittävässä roolissa tulevien vuosien asuin- ja yritysalueiden kaavoituksen mahdollistamiseksi. Yritysalueen asemakaavoituksessa ensivuoden kohteena on Paassillan alueen kasvattaminen valtatievarressa.

Vuonna 2024 aloitettiin keskeisen pidemmän aikavälin kasvun mahdollistava Nostavan osayleiskaavoitus ja lisäksi kierrätysalueen osayleiskaavoitus. Kyseinen Nostavan alue tulee olemaan kuntakeskuksen kasvusuunta ja kaavalla tavoitellaan rautatieaseman toteuttamista Hollolaan. Näin lisätään julkisen liikenteen käyttöä ja saavutettavuutta.

Maanomaisuus ja paikkatieto

Vuonna 2024 maata on ostettu tähän mennessä Salpakankaalta ja Nostavalta noin 30 ha ja lisäksi tulossa noin 7 hehtaarin alue Kalliolassa. Neuvotteluja on käynnissä Nostavalla, Salpakankaalla ja Vesikansassa, joiden maanhankinnan arvioidaan toteutuvan 2024–2025 vuoden vaihteessa. Asuintontteja on myynnissä/vuokrauksessa kuntakeskuksessa Hirvimäen alueilla, Vesikansassa Tasatarhan alueella, Herralassa, Hämeenkoskella ja Nostavalla.

Syksyn 2024 aikana rekrytoidaan paikkatietoasiantuntijaa, jonka työpanos toivotaan olevan käytössä heti alkuvuodesta 2025.

Metsätalous ja taajamametsien hoito

Vuoden 2025 kuluessa saatetaan tarvittavilta osin päätökseen niiden kuvioiden uudistamistyöt, jotka on myyty pystykaupalla vuonna 2023 ja hakattu vuosien 2023–2025 aikana. Kantorahatulot allokoidaan suunnitelman mukaisesti eri kalenterivuosille. Työ metsävaratiedon ajantasaistamiseksi jatkunee vuoden 2025 loppupuolelle saakka.

Vuonna 2025 kaikki hakkuu- ja hoitotyörästit tehdään Hämeenkosken, Herralan sekä Hollolan kirkonseudun alueilta niin metsätalousalueilta kuin taajamametsistäkin. Painotus on työmaiden keskittämisessä ja energiapuukorjuussa. Kunta pyrkii käyttämään hyödyksi korkeasuhdanteen energiapuumarkkinoilla.

Vastuualueen palvelusuunnitelma taloussuunnitelmavuosille

Kaavoitus

Kaavoitusohjelman mukaisesti jatketaan tonttimäärien tuotannon lisäystä, joka tuleville pidemmän aikavälin vuosille mahdollistetaan maanhankinnalla. Vuonna 2025 alkaneet mittavat kaavahankkeet jatkuvat taloussuunnitelmavuosilla. Kaavoitusohjelman kaavatöiden tonttimäärät siirtyvät taloussuunnitelmavuosien aikana erikseen linjattavilta osa-alueilta kunnallistekniikan toteutukseen.

Uusia asuinalueiden kaavoituskohteita taloussuunnitelmavuosille on Kyyhkylä II ja Kyyhkylä III osa-alueet, pinta-altaan yli 30 hehtaaria.

Jotta pidemmän aikavälin kasvu mahdollistuu, tulee kunnan hankkia aiempia vuosi enemmän maata tulevia kaavoitustarpeita varten.

Maaomaisuus ja paikkatieto

Maanhankintaa jatketaan painottuen kunnan asuinalueiden kasvusuunnille Salpakankaalle ja Nostavalle ja Vesikansaan sekä yritysalueiden laajennussuunnille- VT 12 varressa ja Nostavalla.

Metsätalous

Taajametsiä pyritään hoitamaan alueellisesti keskittäen ja tasaisin väliin. Taajamametsätyömaita järjeistetään taloudellisesti kannattaviksi kokonaisuuksiksi. Talousmetsiä hoidetaan ekologiset, sosiaaliset ja taloudelliset seikat huomioiden ja hyviä metsänhoidon suosituksia noudattaen. Pidetään valmius reagoida myrsky- ja hyönteistuhoihin hakkuiden suunnittelussa ja työmaiden ketjutuksessa.

Arvio määrärahan jakautumisesta palveluittain

Kaavoitus	TP 2023	TA 2024	TA 2025
Toimintatuotot	144 000	10 000	10 000
Toimintakulut	-558 418	-1 095 200	-990 400
TOIMINTAKATE	-414 418	-1 085 200	-980 400
Maaomaisuuden hallinta ja paikkatieto	TP 2023	TA 2024	TA 2025
Toimintatuotot	965 380	948 900	994 000
Toimintakulut	-824 781	-771 800	-816 800
TOIMINTAKATE	140 599	177 100	177 200
Metsätalous	TP 2023	TA 2024	TA 2025
Toimintatuotot	566 582	550 000	430 000
Toimintakulut	-246 802	-47 500	-246 600
TOIMINTAKATE	319 780	502 500	183 400

Erittely vastualueen määrärahoissa ja tuloarvioissa huomioon otetuista muutoksista

Muutos	1 000 euroa
Toimintatuotot	
Maanvuokratulojen lisäys	45 000
Puunmyyntitulojen vähennys	-120 000
Toimintakulut	
Kaavoituksen palvelunostojen vähennys	-105 000
Maaomaisuuden hallinta toimintakulujen lisäys: tonttien kunnostus ja teiden peruseräparannusavustus	45 000
Metsätalous toimintakulujen lisäys: metsäasiantuntija ja metsänhoidolliset toimenpiteet	199 000

Tuloslaskelma

Kehitys- ja kaavoituspalvelut	TP 2023	TA 2024	TA 2025
Toimintatuotot	1 675 962	1 508 900	1 434 000
Myyntituotot	576 351	570 000	458 000
Maksutuotot	145 335	16 000	14 000
Tuet ja avustukset	24 000	0	0
Muut toimintatuotot	930 277	922 900	962 000
Toimintakulut	-1 630 001	-1 914 500	-2 053 800
Henkilöstökulut	-696 999	-758 000	-828 300
Palvelujen ostot	-704 052	-940 100	-985 100
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-4 193	-8 400	-12 800
Avustukset	-107 000	-107 000	-127 000
Muut toimintakulut	-117 757	-101 000	-100 600
TOIMINTAKATE	45 961	-405 600	-619 800
Rahoitustuotot ja -kulut	324	0	0
VUOSIKATE	46 285	-405 600	-619 800
Poistot ja arvonalentumiset	-8 336	-7 900	-2 200
TILIKAUDEN YLIJÄÄMÄ (ALIJÄÄMÄ)	37 949	-413 500	-622 000

Toimintaa kuvaavat tunnusluvut

Kaavoitus	TP 2023	TA 2024	TA 2025
Uusia kaavoitettuja tontteja (Erillispientalo), kpl	0	125	125
Uutta rakennusoikeutta (Asuinpientalo, Rivitalo), k-m ²	1 800	15 000	20 000
Uutta rakennusoikeutta (Kerrostalo, sis. liikehuoneistoja), k-m ²	0	17 000	19 000

Maaomaisuuden hallinta ja paikkatieto	TP 2023	TA 2024	TA 2025
Raakamaan hankinta, hehtaaria	110	50	50
Tonttireserviä (Erillispientalo) yht. kpl	330	470	450
Tonttireserviä (Asuinpientalo, Rivitalo), yht. k-m ²	44 819	55 000	65000
Tonttireserviä (Kerrostalo, Asuin- ja liikehuoneisto) yht. k-m ²	22 060	39 000	42000
Tonttireserviä (Teollisuus- ja varastorak.) yht. ha	43	43	41
Tonttireserviä (Liike- ja toimistorak.) yht. ha	16	14	15
Tonttireserviä (Tavaraliikenneterminaali) yht. ha	65	65	65
Tonttireserviä (Palvelurak.) yht. ha	1	1	1
Uusia erillispientalotontteja annettu luovutukseen	20	30	30
Myyty tai vuokrattu (Erillispientalo), kpl	19	30	30
Myyty tai vuokrattu (Asuinpientalo, Rivitalo), k-m ²	1248	1 800	3000
Myyty tai vuokrattu (Kerrostalo, Liikehuoneisto), k-m ²	0	2400	7700

Rakennus- ja ympäristövalvonta

Vastuutaho: **Pekka Laitinen**, kehityspäällikkö

Vastuualuepäällikön katsaus

Rakennus- ja ympäristövalvonnan toiminta perustuu lakisääteisiin viranomaistoimintehtäviin, kuten lupa- ja valvontatehtäviin. Ympäristövalvonta toteuttaa osaltaan ympäristönsuojelun yleistä edistämistä, rakennusvalvonta rakentamisen yleistä ohjausta ja neuvontaa. Rakennusvalvonta hoitaa myös kunnalle säädettyjä tehtäviä rakennus- ja huoneistotietojen ylläpidossa ja väestötietojärjestelmään toimittamisessa.

Jatkuvat lainsäädäntömuutokset määrittävät viranomaistoiminnan muutoksia. Laajimpana muutoksena vuodelle 2025 on uusi rakentamislaki, joka muuttaa rakentamisen lupajärjestelmää, sääntelyä sekä rekisteritietojen toimittamista. Digitalisaatiota edistetään jatkamalla arkistojen digitointia sekä lisäämällä sähköisten asiointipalvelujen käyttöastetta.

Rakennus- ja ympäristövalvonnan vakituinen henkilöstömäärä säilyy ennallaan. Ympäristövalvonnassa vesihuoltoon liittymättömien kiinteistöjen projektissa ollut määräaikainen virka on päättynyt vuoden 2024 lopussa.

Vastuualueen palvelusuunnitelma vuodelle 2025

2025 vuoden alussa voimaan tuleva uusi rakentamislaki muuttaa rakentamisen luvanvaraisuutta ja tulee vähentämään lupahakemusten määrää. Samalla laki tuo luvanvaraiseen rakentamiseen uutta sääntelyä ja uusia tehtäviä rakennusvalvonnalle. Luvan tarpeesta vapautettu rakentaminen lisää oletettavasti jälkivalvontaa ja asiakasyhteydenottojen selvittämistä. Tiedonhallinta ja rekisteritietojen toimittaminen muuttuu siirtymäajan puitteissa ja edellyttää tietojärjestelmien muutoksia, sekä työpanosta tietojen käsittelyssä. Sääntelyn muuttuminen lisää ohjauksen ja neuvonnan tarvetta alkuvaiheessa ja kaikkia käytäntöjä tulee varautua päivittämään kokemusten ja tarpeiden perusteella.

Arkistojen digitointia jatketaan kunnan omana työnä konsernipalvelujen toimesta, tavoitteena saada 2025 aikana valmiiksi kaikki digitoitavaksi suunniteltu rakennuslupa-aineisto. Digitoinnin valmistuminen mahdollistaa aineistojen tarjonnan lisäämistä sähköisessä kauppapalvelussa. Edellisinä vuosina toteutettu kiinteistöveroselvitys aiheuttaa vielä asiakaspalvelun tarvetta muuttuneisiin verotietoihin liittyvinä asiakaskyselyinä.

Ympäristövalvonnan toiminta pohjautuu 2022–2025 välille hyväksytyyn valvontasuunnitelmaan ja vuosittain hyväksyttäviin tarkempiin valvontaohjelmiin. Valvontasuunnitelman päivittäminen 2026 alkavalle kaudelle on ajankohtaisena työnä. Toiminta keskittyy 2025 viranomaistehtäviin. Vireillä on useita vaativia maa-aines- ja ympäristölupa-asioita, jotka edellyttävät työpanoksen keskittämistä lupa-asioihin. Työtilanteen mahdollistaessa osallistutaan myös edistämistehtäviin ja annetaan ympäristönsuojelun asiantuntija-apua projektiasiantuntijalle hanke- ja projektitehtävissä, kuten esim. strategiaan ohjelmiin perustuvan ”monta luontoa”-ohjelman toteutuksessa.

Vesistötyötä tehdään yhteistyönä alueen vesistötyöhön keskittyneiden yhteisöjen kanssa. Hollolan vesistövisio 2020–2025-ohjelman päivittäminen uudelle kaudelle on ajankohtaisena tarpeena. Vesistötyössä ajankohtaisina yhteistyöhankkeina ovat esim. Teuronjoen patohankkeen toteutus, Hahmajärven patohankkeeseen osallistuminen ja Vähä-Tiilijärven tilanteen edellyttämät toimenpiteet. Lisäksi osallistutaan muiden vesistöjen osalta yhteistyöhön tarpeen mukaan. Pienjärvien tilan seuranta tehdään 2022–2027 ajalle hyväksytyyn seurantaohjelman mukaisesti.

Vesihuoltoon liittymättömien kiinteistöjen projektin päätyttyä jää joukko kiinteistöjä, joilla verkostoon liittymisen määräaika ajoittuu 2025 vuodelle. Projektin määräaikaisen viran päätyttyä, kohteiden valvontaan tai jatkotoimenpiteisiin ei ole osoittaa resursseja. Sähköisen asioinnin ja tiedonhallinnan lisääntyminen myös valtionhallinnon järjestelmissä aiheuttaa ympäristövalvonnassa lisätyötä tietojen päivittämisessä, toimittamisessa ja asiakkaiden ohjaamisessa.

Vastuualueen palvelusuunnitelma taloussuunnitelmavuosille

Uuden rakentamislain voimaantulo 2025 määrittää keskeisimmät muutokset rakennusvalvonnan toiminnassa. Uuden lainsäädännön soveltamisesta saadut kokemukset tulevat oletetusti aiheuttamaan päivitystarpeita toimintaan ja käytäntöihin. Luvanvaraisuuden muuttumisen oletetaan lisäävän jälkivalvonnan tehtäviä ja asiakasyhteydenottojen selvittämistä jatkossakin. Digitalisaatio ja tietomallimuotoiset aineistot edellyttävät tietojärjestelmien sekä osaamisen kehittämistä. Rekisterien ylläpidon ja tietojen laadun merkitys kasvaa, kun tietojen hyödyntäminen eri käyttötarkoituksiin monipuolistuu.

Arkistojen digitoinnin valmistuessa aineistojen myyntipalvelun ja sähköisen arkistoinnin integraatio edellyttää lisää kehitystyötä vanhimpien lupa-aineistojen osalta. Rakennustietojen kiinteistöveroselvitysten toteutuvat kokonaisvaikutukset ovat arvioitavissa suunnitelmavuosien aikana. Yleisen taloustilanteen elpyminen, sekä strategisten ohjelmien mukaisten maanhankinta- ja kaavoitus- tavoitteiden edistyminen tulisi näkymään myös rakentamisen määrän sekä, lupahakemusten ja -maksutulojen kasvuna.

Ympäristövalvonnan toiminta pohjautuu 2022–2025 välille hyväksytyyn valvontasuunnitelmaan ja vuosittain hyväksyttäviin tarkempiin valvontaohjelmiin. Suunnitelmakauden alussa tulee valmistella seuraavan kauden valvontasuunnitelmaa 2026 vuodesta eteenpäin.

Vesistötyötä ohjaavan Vesistövisio 2025 –ohjelman päivitys määrittää suunnitelmakaudella jatkuvan vesistötyön kohteita ja toimenpiteitä. Vesistötyötä pyritään jatkamaan yhteistyökumppanien kanssa, yhteistyöstä saatujen hyvien kokemusten perusteella. Kunnan ympäristönsuojelumääräysten päivittäminen tulee ajankohtaiseksi, päivitystarpeita on tunnistettu pidemmän ajan kuluessa, mutta mm. lupa- ja valvonta-asioihin tarvittu työpanoksen vuoksi niiden päivittäminen ei ole ollut mahdollista.

Strategisten ohjelmien mukaisten maankäytön ja elinkeinotoiminnan tavoitteiden toteutuessa yritystoimintaan liittyvien lupa- ja valvontatehtävien määrän odotetaan kasvavan. Elinkeinorakenteen monipuolistuminen ja kiertotalouden toiminnan yleinen kasvu lisäävät uusiin toimialoihin liittyviä asioita. Ympäristötietoisuuden yleinen muutos aiheuttaa asiakkaiden odotusten ja vaatimustason kasvua ympäristönsuojelun toiminnalta.

Arvio määrärahan jakautumisesta palveluittain

Rakennusvalvonta	TP 2023	TA 2024	TA 2025
Toimintatuotot	148 525	205 000	155 000
Toimintakulut	-481 277	-449 700	-384 600
TOIMINTAKATE	-332 752	-244 700	-229 600

Ympäristönsuojelu	TP 2023	TA 2024	TA 2025
Toimintatuotot	54 080	50 000	50 000
Toimintakulut	-398 266	-432 200	-384 300
TOIMINTAKATE	-344 186	-382 200	-334 300

Erittely vastualueen määrärahoissa ja tuloarvioissa huomioon otetuista muutoksista

Muutos	1 000 euroa
Toimintatuotot	
Rakennusvalvonnan lupamaksutulojen väheneminen (uusi rakentamislaki vähentää lupahakemusten määrää)	-50 000
Toimintakulut	
Henkilöstökulujen väheneminen (ymp.suojelussa 1 määräaikainen virka päättynyt v. 2024 lopussa)	-40 000
Palvelujen ostojen väheneminen (palveluna hankitun kiinteistöveroselvityksen valmistuminen, sekä osan ICT-kustannuksista kohdistuminen strategisiin ohjelmiin)	-70 000

Tuloslaskelma

Rakennus- ja ympäristöpalvelut	TP 2023	TA 2024	TA 2025
Toimintatuotot	202 605	255 000	205 000
Myyntituotot	4 695	5 000	5 000
Maksutuotot	197 910	250 000	200 000
Toimintakulut	-879 543	-881 900	-768 900
Henkilöstökulut	-555 251	-535 900	-493 500
Palvelujen ostot	-214 956	-244 700	-174 600
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-2 496	-2 700	-2 700
Avustukset	-82 844	-78 000	-78 000
Muut toimintakulut	-23 996	-20 600	-20 100
TOIMINTAKATE	-676 938	-626 900	-563 900
Rahoitustuotot ja -kulut	4	0	0
VUOSIKATE	-676 933	-626 900	-563 900
TILIKAUDEN YLIJÄÄMÄ (ALIJÄÄMÄ)	-676 933	-626 900	-563 900

Toimintaa kuvaavat tunnusluvut

Rakennusvalvonta	TP 2023	TA 2024	TA2025
Lupahakemusten määrä yhteensä, kpl	310	280	200
Valmistuneet asunnot, kpl	25	40	40
Asuinrakennukset myönnettyissä luvissa, k-m ²	4380	6 000	6 000
Vapaa-aajan rakennukset myönnettyissä luvissa, k-m ²	773	800	800
Palvelu- ja liikerakennukset myönnettyissä luvissa, k-m ²	1593	2 000	2 000
Teollisuus- ja varastorakennukset myönnettyissä luvissa, k-m ²	1358	2 000	2 000

Ympäristönsuojelu	TP 2023	TA 2024	TA2025
Ympäristölupapäätökset, kpl	4	3	3
Maa-aineslupapäätökset, kpl	4	1	1
Valvontaohjelman mukaiset ympäristö- ja maa-aineslupien tarkastukset, kpl	28	30	30
Vireillä olevat hallintovireillepanot, kpl	11	20	20

Ruoka- ja siivouspalvelut

Vastuutaho: **Helena Simolin**, palvelupäällikkö

Vastuualuepäällikön katsaus

Ruoka- ja siivouspalvelut tuottavat lakisääteisiä ateriapalveluita kunnan koulujen ja päiväkotien asiakkaille, ja yhteisesti sovitun laatutason mukaista puhtautta kunnan kiinteistöissä, lukuun ottamatta Heinsuon ja Kalliolan elinkaarikouluja.

Ruoka- ja siivouspalvelujen ja hyvinvoinnin palvelualueen palvelusopimuksen sisältö on tarkemmin avattu palvelukuvauksissa, joissa on määritelty toiminnan tavoitteet, vastuut ja velvoitteet. Palvelukuvaukset päivitetään vuosittain yhteistyössä hyvinvoinnin palvelualueen kanssa.

Ruoka- ja siivouspalveluissa jatketaan säännöllisten asiakaskyselyjen toteuttamista. Saadun palautteen pohjalta toimintaa parannetaan asiakastoiveiden mukaisesti. Toiminnassa tehtävät parannukset ja muutokset dokumentoidaan ja tuodaan tiedoksi asiakkaille kunnan verkkosivuilla. Tulokset ja tarvittavat muutokset käydään myös vuosittain läpi hyvinvoinnin palvelualueella esimiesryhmässä.

Ruokahävikin vähentämiseksi koulujen ylijäämäruokaa jaetaan seurakunnan kautta. Lisäksi ylijäämäruokaa jaetaan yhteistyössä vapaa-aikapalvelujen Osuman kanssa. Ylijäämäruokaa jaetaan sitä tarvitseville kuntalaisille.

Kustannustaloudellisesti tehokkaan toiminnan, sekä laadukkaan palvelutason ylläpitämisen tärkeimpänä edellytyksenä on hyvinvoiva ja tehtäväänsä sitoutunut osaava henkilöstö.

Jatkuvasta rekrytoinnista huolimatta, alalla vallitseva työvoimapula tuottaa resurssihaasteita jokapäiväiseen toimintaan. Vakituisen henkilöstön osatyökykyisyys ja muut poissaolot aiheuttavat pitkäkestoista vajetta tarvittavassa henkilöstömäärässä. Vajeeseen pyritään vastaamaan jatkuvan rekrytoinnin lisäksi mm. sijaisjärjestelyin, mukauttamalla työtehtäviä työkykyä vastaavaksi, työaikajärjestelyillä ja työvoiman ostopalvelulla.

Vastuualueen palvelusuunnitelma vuodelle 2025

Hyvän asia- ja tehtäväkeskeisen toiminnan lisäksi henkilöstön hyvinvointi ja jaksaminen ovat edelleen keskiössä. Esihenkilöiden työn tukeminen edesauttaa henkilöstöjohtamisessa.

Muutamia nostoja, joita jatketaan myös tulevana vuosina

- luomutuotteiden käyttöä jatketaan mm. maitotaloustuotteiden ja puurohiutaleiden osalta
- jokaisella viikolla tarjotaan lasten valitsemaa suosikkiruokaa, jotka merkitään ruokalistalle hymy hymiöllä
- kasvisruokien vaihtelevuuteen, makuun ja proteiinin lähteeseen panostetaan
- kasvisruoka on linjastossa tarjolla tasavertaisena vaihtoehtona liha/kala vaihtoehtona kanssa
- paikallisia tuotteita tarjotaan joka viikko ja tuotteet merkitään ruokalistalle vihreällä lehdellä
- ruokalistat ovat saatavilla myös mobiiliversiona neljän viikon ajalta, joista voi lisäksi seurata aterian kokonaisenergian saantia ja hiilihydraattien määrää

Vastuualueen palvelusuunnitelma taloussuunnitelmavuosille 2026–2028

Ruokakuljetuskilpailutus on toteutettu vuonna 2023. Kuljetussopimus on voimassa 2024–2027 ja mahdolliset kaksi optiovuotta. Ruokakuljetuksen hankintakustannus on noin 400 t€ ja lisäksi mahdolliset indeksikorotukset.

Elintarvikehankinnoissa on sitouduttu Hanselin puitesopimukseen vuosille 2024–2027. Uusi sopimus on tullut voimaan 1.2.2024. Puitesopimus mahdollistaa elintarvikkeiden hankinnan paikallisilta tuottajilta, jos hinta on kilpailukykyinen, vastuullisuusasiat ovat kunnossa ja tuotteiden jalostusaste vastaa tarvetta. Elintarvikkeiden neljän (4) vuoden hankintakustannuksiksi on arvioitu noin 3 M€.

Paikallisten yrittäjien kanssa on käyty neuvotteluja syksyllä 2024 mahdollisesta yhteistyöstä vuosille 2025–2027.

Puhtaanapitotarvikkeiden osalta on sitouduttu Hansel puitesopimukseen vuosille 2024–2026. Uusi sopimus on tullut voimaan 1.6.2024 alkaen ja arvioidut hankintakustannukset hankintakaudelle ovat noin 300 t€.

Työn ja toiminnan kehittäminen on jatkuvaa mm. asiakkaalta saatavien palautteiden perusteella.

Arvio määrärahan jakautumisesta palveluittain

Siivouspalvelut	TP 2023	TA 2024	TA 2025
Toimintatuotot	1 221 463	1 174 800	1 165 300
Toimintakulut	-1 184 048	-1 157 800	-1 149 900
TOIMINTAKATE	37 415	17 000	15 400

Ruokapalvelut	TP 2023	TA 2024	TA 2025
Toimintatuotot	2 871 960	2 958 000	3 128 200
Toimintakulut	-2 852 045	-2 958 000	-3 128 200
TOIMINTAKATE	19 915	0	0

Erittely vastuualueen määrärahoissa ja tuloarvioissa huomioon otetuista muutoksista

Muutos	1 000 euroa
Toimintatuotot	
Siivouspalvelun tulojen vähennys siivottavien kiinteistöjen vähentyessä	-10 000
Ruokapalvelun tulojen kasvu menojen suhteessa	170 000
Toimintakulut	
Siivouspalvelun kulujen vähennys	-8 000
Ruokapalvelun mm. elintarvikekustannusten nousu	110 000
Ruokapalvelun henkilöstökustannusten nousu	30 000
Ruokapalvelun vuokratulujen nousu	30 000

Tuloslaskelma

Ruoka- ja siivouspalvelut	TP 2023	TA 2024	TA 2025
Toimintatuotot	4 093 424	4 132 800	4 293 500
Myyntituotot	4 070 313	4 132 800	4 293 500
Tuet ja avustukset	13686	0	0
Muut toimintatuotot	9424	0	0
Toimintakulut	-4 036 094	-4 115 800	-4 278 100
Henkilöstökulut	-2 152 413	-2 370 400	-2 420 200
Palvelujen ostot	-504 435	-454 900	-431 200
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-945 284	-958 600	-1 064 000
Muut toimintakulut	-433 962	-331 900	-362 700
TOIMINTAKATE	57 330	17 000	15 400
Rahoitustuotot ja -kulut	-101	0	0
VUOSIKATE	57 229	17 000	15 400
Poistot ja arvonalentumiset	-30958	-38 200	-19 300
TILIKAUDEN YLIJÄÄMÄ (ALIJÄÄMÄ)	26 271	-21 200	-3 900

Toimintaa kuvaavat tunnusluvut

Siivous- ja ruokapalvelu	TP 2023	TA 2024	TA2025
Siivouksen kokonaiskustannukset €/siiv.m ² /pv	0,11	0,11	0,13
Ruokapalvelu, kouluaterian keskihinta/€	2,99	2,98	3,33

Vesihuoltolaitos

Vastuutaho: **Riikka Johansson**, vesihuoltopäällikkö

Vastuualuepäällikön katsaus

Hollolan vesihuoltolaitos vastaa kunnan yleisen vesihuollon huolehtimisesta vesihuoltolain ja muun lainsäädännön mukaisesti. Hollolan kunta on sopinut vesihuoltopalvelujen tuottamisesta Lahti Aqua Oy:n kanssa konsessiosopimukseen perustuen vuodesta 2008 alkaen. Nykyinen sopimus on voimassa vuoden 2025 loppuun asti, minkä jälkeen sitä voidaan jatkaa 5 vuoden jaksoissa. Hollolan vesihuoltolaitos omistaa vedenottamot, talousvesi-, jätevesi- ja hulevesiverkostot sekä Hämeenkosken jätevedenpuhdistamon ja vastaa investointien suunnittelusta, toteutuksesta ja rahoituksesta.

Vastuualueen palvelusuunnitelma vuodelle 2025

Vesihuoltolaitos huolehtii vedenhankinnasta ja jakelusta sekä viemäröinnistä kunnan hyväksymällä toiminta-alueella, jota tulee päivittää tarvittaessa vastaamaan toteutunutta ja suunniteltua yhdyskuntakehitystä.

Laitoksen toimintakulut katetaan palveluja käyttäviltä asiakkailta perittävin vesihuoltomaksuin. Maksutulojen laskiessa, mutta toimintakulujen noustessa tulee tarvittaessa varautua hinnaston korotukseen esim. niin, että muutos tulisi voimaan 1.1.2026 alkaen.

Lahti Aqua Oy:n perimät palvelumaksut perustuvat vedenkulutukseen, jätevesimääriin, verkostopituuksiin sekä Lahden jätevedenkäsittelyn kustannuksiin. Palvelumaksujen yksikköhinnat on sidottu kuluttajaindeksiin. Jäteveden virtaamaosuuksiin tulee vaikuttamaan Kärkölän jätevesien johtaminen Lahteen käsiteltäviksi. Lahti Aqua Oy:n palvelumaksujen muodostumista, ennusteita ja toteutumista seurataan yhteistyöryhmän kokouksissa.

Tulevan kauden suurimpia investointikohteita ovat Sorvasen uuden asemakaava-alueen vesihuoltoverkostojen ja Kukkilan uuden vedenottoaivon rakentaminen sekä Salpakankaan teollisuusalueen vesihuoltoverkostojen ja jätevesipumppaamoiden saneeraminen. Lisäksi varaudutaan Soramäen kiertoliittymän sekä Hollola -talon yhteydessä tehtäviin vesihuollon muutos- ja siirtotöihin. Vesihuollon verkostoinvestoinnit rakennutetaan yhteistyössä kuntatekniikan kanssa tai ostopalveluna. Laitosinvestointien rakennuttamisessa hyödynnetään Lahti Aqua Oy:n erityisosaamista.

Hollola sisältyy Lahti Aqua Oy:n vuosittain teettämään asiakaskyselytutkimukseen, minkä lisäksi vesihuoltopalvelut sisältyvät kunnan yhdyskuntateknisten palveluiden asukaskyselyyn. Kyselyiden tuloksia seurataan ja niiden perusteella kohdennetaan tarvittaessa toimenpiteitä.

Vastuualueen palvelusuunnitelma taloussuunnitelmavuosille 2026–2028

Vesihuoltolain muutos on valmisteilla ja sen odotetaan tulevan voimaan vuoden 2026 alusta alkaen. Lakimuutosehdotuksen mukaisesti tulisi jatkossa laatia kunnan vesihuoltosuunnitelma ja vesihuoltolaitoksen omaisuudenhallintasuunnitelma korjausvelan kasvun hillitsemiseksi. Myös varautumissuunnitteluvaihtoehtoja tarkennetaan ja vesihuollon toiminta-alueella on päivitettävä säännöllisesti. Nämä edellyttävät resursseja ja toimenpiteitä taloussuunnitelmavuosille 2026–2028.

Vesihuoltolaitoksen tulot riippuvat vedenkulutuksesta sekä liittymismaksuista, jotka vaihtelevat vuosittain myös maailmanlaajuisista kriiseistä ja talustilanteesta johtuen. Vettä runsaasti kuluttavan teollisuuden saaminen (esim. vesipullottamo) kuntaan parantaisi vesihuoltolaitoksen tuloja.

Lahti Aqua Oy:n palvelumaksujen muodostumista, ennusteita ja toteutumista seurataan yhteistyöryhmän kokouksissa, mutta palvelumaksujen ennustaminen on haasteellista. Maksut perustuvat pääosin vedenkulutukseen ja jätevesimääriin, jotka voivat vaihdella vuosittain mm. sääolosuhteista johtuen. Energiakriisin ja kuluttajaindeksin muutokset vaikuttavat palvelumaksuihin. Jätevedenkäsittelyn

palvelumaksuihin vaikuttaa Lahden puhdistamoiden mahdolliset laajennus- ja saneeraustarpeet, joita voi laukaista mahdollisten isompien elintarvikeyritysten sijoittuminen alueelle sekä lainsäädäntömuutokset käsittelyvaatimusten kiristämisestä. Yhdyskuntajätevesidirektiivin uusiminen ja kansallinen toimeenpano lainsäädäntöön mahdollisesti vuonna 2027 tulee todennäköisesti edellyttämään Lahden jätevedenpuhdistamoille tehostamistoimenpiteitä.

Vesihuolto on kriittinen peruspalvelu, jonka investointeihin vaikuttavat useat eri tekijät. Hollolan vesihuoltolaitokselle kohdistuu suuria investointitarpeita uusien asemakaava-alueiden rakentamisesta ja etenkin vanhenevan verkoston saneeraustarpeista, jotta nykyinen hyvä toimintavarmuus voidaan turvata.

Vesihuoltolaitoksen taloutta seurataan tulojen ja menojen sekä investointitarpeiden perusteella. Tarpeen mukaan kuluttajilta perittäviä vesihuoltomaksuja tarkastetaan.

Erittely vastuualueen määrärahoissa ja tuloarvioissa huomioon otetuista muutoksista

Muutos	1 000 euroa
Toimintatuotot	
Tulojen lisäys	3 000
Toimintakulut	
Kulujen vähennys Lahti Aquan palvelumaksu	-136 000
Poistojen lisäys	140 000

Toimintaa kuvaavat tunnusluvut

Vesihuoltolaitos	TP 2023	TA 2024	TA2025
Laskutettava vesimäärä, 1000 m ³	781	830	750
Laskutettava jätevesimäärä, 1000 m ³	767	800	720
Liittyjäkiinteistöjen määrä, kpl	4 669	4 700	4 700
Vesimaksu, €/m ³ (alv. 0%)	1,57	1,57	1,57
Investoinnit/liikevaihto (%)	42	50	50

Tuloslaskelma

Hollolan Vesihuoltolaitos

Sitova tilikauden yli-/alijäämä	Tilinpäätös 2023	Talousarvio 2024	Talousarvio 2025	Muutos %
Toimintatuotot	4 422 155	4 621 700	4 625 000	0,1 %
Myyntituotot	4 409 986	4 621 700	4 625 000	0,1 %
Tuet ja avustukset	12 169	0	0	
Toimintakulut	-2 570 482	-2 558 400	-2 421 700	-5,3 %
Henkilöstökulut	-71 450	-74 300	-72 200	-2,8 %
Palvelujen ostot	-2 292 253	-2 335 400	-2 191 000	-6,2 %
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-197 985	-140 300	-150 300	7,1 %
Muut toimintakulut	-8 793	-8 400	-8 200	-2,4 %
TOIMINTAKATE	1 851 673	2 063 300	2 203 300	6,8 %
Rahoitustuotot ja -kulut	-305 241	-305 100	-304 700	-0,1 %
VUOSIKATE	1 546 432	1 758 200	1 898 600	8,0 %
Poistot ja arvonalentumiset	-1 762 865	-1 758 200	-1 898 600	8,0 %
Suunnitelman mukaiset poistot	-1 762 865	-1 758 200	-1 898 600	8,0 %
Arvonalentumiset	0	0	0	
TILIKAUDEN YLIJÄÄMÄ (ALIJÄÄMÄ)	-216 433	0	0	

Rahoituslaskelma

Hollolan Vesihuoltolaitos	Tilinpäätös	Talousarvio	Talousarvio
	2023	2024	2025
Toiminnan rahavirta			
Tulorahoitus	1 546 432	1 758 200	1 898 600
Liikelyljäämä	88 809	305 100	304 700
Poistot ja arvonalentumiset	1 762 865	1 758 200	1 898 600
Rahoitustuotot ja -kulut	-305 241	-305 100	-304 700
Investointien rahavirta	-1 849 413	-3 200 000	-2 880 000
Investointimenot	-1 849 413	-3 200 000	-2 880 000
Toiminnan ja investointien rahavirta	-302 981	-1 441 800	-981 400
Rahoituksen rahavirta			
Lainakannan muutokset	-125 270	2 883 600	981 400
Pitkäaikaisten lainojen vähennys muilta	-325 000	-325 000	-325 000
Lyhytaikaisten lainojen muutos kunnalta	199 730	3 208 600	1 306 400
Muut maksuvalmiuden muutokset	428 251	0	0
Saamisten muutos muilta	15 468	0	0
Korottomien velkojen muutos kunnalta	412 783	0	0
Rahoituksen rahavirta	302 981	2 883 600	981 400
Rahavarojen muutos	0	1 441 800	0

Riskien hallinta

ELINVOIMAN PALVELUALUE

Riski	Ilmeneminen (miten näkyy käytännössä, eri yksityiskohdissa)	Toden- näköisyys *	Riskin merkittävyys **	Hallintatoimenpiteet	Tavoite/ toteutus- aikataulu
Taloudelliset riskit, toiminnalliset riskit	Keskuskorttelien kustannus-, aikataulu- ja toteutettavuusriskit. Rakennuksille ei löydy toteuttajia tai tiloihin ei löydy sijoittujia. Toteutuskustannukset nousevat liian suuriksi. Toteutusaikataulu viivästyy.	2	3	Aktiivinen yhteistyö kehittäjäkumppanin kanssa. Riskien huomiointi sopimusten laadinnassa. Jatkuva työ kunnan kiinnostavuuden lisäämiseksi sijoittumisen, yrittämisen ja asumisen kohteena.	2024->

Vastuutaho: **Heli Randell**, elinvoimajohtaja; **Pekka Laitinen**, kehityspäällikkö

Taloudelliset riskit, toiminnalliset riskit	Vesihuoltoon liittymättömien kiinteistöjen projekti päätynyt 2024. Osalla kielteisen vapautuspäätöksen saaneista liittymisen määräaika 2025 aikana. Riski, että kielteisiä vapautuspäätöksiä ei noudateta ja kiinteistöt eivät liity verkostoon. Kohteiden valvontaan tai jatkokäsittelyyn ei ole resursseja, kun projektin määräaikainen työpanos päättyi 2024 lopussa.	3	1	Asiakkaiden neuvonta ja ohjaus	2025, seuraus määräaikaisesta projektista 2021-2024 ajalta
---	--	---	---	--------------------------------	--

Vastuutaho: **Riikka Johansson**, vesihuoltopäällikkö; **Sameli Männistö**, ympäristösihteeri; **Pekka Laitinen**, kehityspäällikkö

Taloudelliset riskit, toiminnalliset riskit	Salpakankaan keskusta-alueen tyhjä tontit eivät rakennu tai tyhjänä oleviin nykyisiin tiloihin ei synny toimintaa/palveluja.	3	2	Keskustan kehittämiseksi laaditun laajemman toimenpideohjelman toteuttaminen. Yhteistyö kiinteistöjen omistajien kanssa sekä yritysrajoissa. Rakentamiskehotusten käyttäminen kriittisimpien tyhjen tonttien kohdalla.	Jatkuva
---	--	---	---	---	---------

Vastuutaho: **Heli Randell, elinvoimajohtaja, Pekka Laitinen, kehityspäällikkö, Ilkka Korhonen, kaavoitus- ja maankäyttöpäällikkö, Tiia Irri, elinkeinopäällikkö**

Yritysalueet eivät kehity, yritykset eivät sijoitu	Yritysalueille / yritystonteille sijoittuu huonosti yrityksiä - yritysten tarpeet/tontti/kaavan ja rakennusohjeen määräykset/hinnat eivät kohtaa toisiaan. Yritykset sijoittuvat muille alueille.	2	2	Strategisen ohjelman toimenpiteiden määrätietoinen toteuttaminen ja dialoginen ongelmaratkaisu. Yritystonttien aktiivinen markkinointi, pito- ja vetovoiman jatkuva kehittäminen.	Jatkuva
--	---	---	---	---	---------

Vastuutaho: **Tiia Irri, elinkeinopäällikkö**

Verkostoituminen yritysrajojen ja läheisiin yritysten toimintaympäristöön vaikuttaviin tahoihin on heikkoa	Yrittäjät / yritykset ei tavoiteta, kunta ei tunne yritysten tarpeita ja yrityksen eivät osaa hyödyntää kunnan mahdollistamia palveluita.	2	2	Aktiivinen yhteistyö, vuorovaikutus ja tiedonvälitys Ladecin, LahtiRegionin, Leaderin, yrittäjäjärjestön, hankkeiden ym. kumppaneiden kanssa.	Jatkuva
--	---	---	---	---	---------

Vastuutaho: **Tiia Irri, elinkeinopäällikkö**

Taloudelliset riskit	Vesihuoltolaitoksen taloudelliset resurssit ylittyvät suurien investointitarpeiden vuoksi. Kustannusarviot ylittyvät selvästi tai tulee yllättäviä pakottavia tarpeita.	2	2	Kaavoituksen ja suunnitelmien etupainotteisuus, jotta investointitarpeet voidaan ennakoida. Kohteiden priorisointi ja karsiminen tarpeen mukaan.	Jatkuva
----------------------	---	---	---	--	---------

Vastuutaho: **Riikka Johansson**, vesihuoltopäällikkö

Taloudelliset riskit	Vesihuoltolaitoksen tulos ylittyy tai alittuu Lahti Aquan palvelumaksujen sekä maksutulojen vaihtelun vuoksi.	2	2	Ennakointi vaikeaa. Kehitetään yhteistyötä Lahti Aquan kanssa ja seurataan tunnuslukujen kehittymistä.	Jatkuva
----------------------	---	---	---	--	---------

Vastuutaho: **Riikka Johansson**, vesihuoltopäällikkö

Taloudelliset riskit	Linjaliikenteen seudulliseen järjestämiseen liittyvät riskit lipputulokertymien osalta (matkustuskäyttäytyminen, lippuhinnoittelu, mm. alv-verokannan kasvun vaikutus. Liikennöinnin kustannukset (mm. polttoaine) kasvaneet tuntuvasti.	2	1	Matkustaja- ja lipputulomäärien seudullinen seuranta ja reagointi. Koronan takia viime vuosien matkustuskäyttäytymistä/lipputuloja on ollut vaikea ennakoida.	Jatkuva
----------------------	--	---	---	---	---------

Vastuutaho: 30.4.2024 saakka Seppo Tiainen, **koordinaattori**, 30.4.2024 lähtien elinvoimajohtaja **Heli Randell**, **LSL:n vastuuvirkamiehet**

* 1= epätodennäköinen, 2= todennäköinen, 3= erittäin todennäköinen

** 1= riski on pieni, 2= riski on suuri, 3= riski on erittäin suuri

Hollolan kunta
PL 66, 15870 Hollola
Puh. (03) 880 111
Fax (03) 880 3474
kirjaamo@hollola.fi
sähköposti: etunimi.sukunimi@hollola.fi

www.hollola.fi

<https://twitter.com/HollolanKunta>

<https://www.facebook.com/hollolankunta/>